

охорони техногенно забруднених земель, детально не врегульовані і правозастосовчі аспекти юридичної відповідальності за порушення вимог щодо охорони земель, які призводять до їх техногенного забруднення тощо. Це все у комплексі створює труднощі та сумнівні передумови ефективної дії на практиці даних положень і потребує відповідного правового врегулювання[1].

Список літератури:

1. Басай Р. М. Правовий режим техногенно забруднених земель [Рукопись] : автореферат дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.06 - земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право / Р. М. Басай; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К., 2013. - 20 с.
2. Злобін Ю.А. Основи екології. К.: – Видавництво "Лібра", ТОВ, 1998.

Лісова Т.В.,

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
доцент кафедри земельного та аграрного права*

Природоресурсні та екологічні права громадян

Останнім часом питання становлення та розвитку інституту екологічних прав громадян у законодавстві України набувають все більшої актуальності та є об'єктом гострих наукових дискусій.

Однією з проблем в умовах побудови громадянського суспільства є співвідношення екологічних прав з правами, передбаченими іншими галузями законодавства, а також співіснування екологічних та природоресурсних прав. Очевидно, що природоресурсні та екологічні права узгоджуються, є взаємопов'язаними, проте не ототожнюються.

Права громадян в сфері використання та охорони окремих природних ресурсів передбачені Земельним, Водним, Лісовим кодексами України, Кодексом України про надра, Законами України: «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», «Про охорону атмосферного повітря» тощо.

Так, відповідно до положень Земельного кодексу України власники земельних ділянок мають право: а) продавати або іншим шляхом відчужувати земельну ділянку, передавати її в оренду, заставу, спадщину; б) самостійно господарювати на землі; в) власності на посіви і насадження сільськогосподарських та інших культур, на вироблену продукцію; г) використовувати у встановленому порядку для власних потреб наявні на земельній ділянці загальнопоширені корисні копалини, торф, лісові насадження, водні об'єкти, а також інші корисні властивості землі; г) на відшкодування збитків у випадках, передбачених законом; д) споруджувати жилі будинки, виробничі та інші будівлі і споруди.

Право власності на земельну ділянку поширюється в її межах на поверхневий (грунтовий) шар, а також на водні об'єкти, ліси і багаторічні насадження, які на ній знаходяться, якщо інше не встановлено законом та не порушує прав інших осіб. Отже, власнику земельної ділянки належить право на свій розсуд використовувати природні ресурси, які розташовані як на поверхні, так і під поверхнею земельної ділянки, якщо інше не передбачено іншими законами (Водним, Лісовим кодексами України, Кодексом України про надра, Законами України: «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», «Про охорону атмосферного повітря») і не порушує прав інших осіб.

Землекористувачі, якщо інше не передбачено законом або договором, мають право: а) самостійно господарювати на землі; б) власності на посіви і насадження сільськогосподарських та інших культур, на вироблену продукцію; в) використовувати у встановленому порядку для власних потреб наявні на земельній ділянці загальнопоширені корисні копалини, торф, ліси, водні об'єкти, а також інші корисні властивості землі; г) на відшкодування збитків у випадках, передбачених законом; г) споруджувати жилі будинки, виробничі та інші будівлі і споруди.

Відповідно до ст. 23 Кодексу України про надра землевласники і землекористувачі в межах наданих їм земельних ділянок мають право без спеціальних дозволів та гірничого відводу видобувати для своїх господарських і побутових потреб корисні копалини місцевого значення і торф загальною глибиною розробки до двох метрів, підземні води для власних господарсько-побутових потреб, нецентралізованого та централізованого (крім виробництва фасованої питної води) господарсько-питного водопостачання, за умови що продуктивність водозаборів підземних вод не перевищує 300 кубічних метрів на добу та використовувати надра для господарських і побутових потреб.

Крім того, не потребують дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів: власники земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти рослинного світу, крім тих, що занесені до Червоної книги України та Зеленої книги України; користувачі (в тому числі орендарі) земельних ділянок, які їм надано для цільового призначення (ведення селянського (фермерського) господарства, особистого підсобного господарства, колективного садівництва, городництва, сінокосіння, випасання худоби), за винятком використання ними дикорослих судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників, а також грибів, види яких занесені до Червоної книги України, та природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України.

До екологічних прав належить насамперед право на: безпечне для життя та здоров'я навколишнє природне середовище; участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища; участь в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; об'єднання в громадські природоохоронні формування; вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації; участь у публічних слуханнях або відкритих

засіданнях з питань впливу запланованої діяльності на навколишнє природне середовище на стадіях розміщення, проектування, будівництва і реконструкції об'єктів та у проведенні громадської екологічної експертизи; одержання екологічної освіти; подання до суду позовів до державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище; оскарження у судовому порядку рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо порушення екологічних прав громадян у порядку, передбаченому законом; здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Ліхтер М. П.,

кафедра аграрного, земельного та екологічного права

ім. академіка В.З. Янчука

Національного університету біоресурсів і природокористування

України, аспірантка

Деякі аспекти змісту суб'єктивного права на санітарно-епідемічне благополуччя

Знаходячись на перетині права на безпечне для здоров'я довкілля і права на охорону здоров'я, право на санітарно-епідемічне благополуччя є складовою системи суб'єктивних екологічних прав. Норми по забезпеченню його реалізації спрямовані на стійке функціонування компонентів екологічної системи і охорону здоров'я населення від несприятливих впливів навколишнього природного середовища.

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» містить перелік прав, які утворюють зміст